

Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної військової адміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка

Кафедра біології, екології та методик їх навчання

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

освітньо-професійна програма Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

Кременець – 2024 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «Стратегія сталого розвитку» для студентів, які навчаються за спеціальністю 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини). Кременець: 2024. 15 с.

Розробник програми:

Дух О. І., доцент кафедри біології, екології та методик їх навчання, кандидат біологічних наук,
доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри біології, екології та методик їх навчання

Протокол № 1 від „1 ” серпня 2024 року

Завідувач кафедри

О.Кратко

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Вибіркова	
	Спеціальність 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)		
Модулів – 3	Освітньо-професійна програма підготовки Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)	Курс 4-й	
Загальна кількість годин – 120 год.		Семестр 1-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 год. самостійної роботи студента – 4 год.	Освітній рівень Перший (бакалаврський)	26 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		25 год.	4 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		69 год.	110 год.
Вид контролю			
		залік	залік

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 42,5% / 57,5%

для заочної форми навчання – 8,3 % / 91,7 %

1. Вступ

Анотація дисципліни. Навчальна дисципліна «Стратегія сталого розвитку» належить до числа новітніх навчальних курсів і передбачає міждисциплінарний і системний підхід до вивчення основних проблем взаємодії людини і навколишнього середовища з точки зору принципів і стратегій прогресивного розвитку суспільства з врахуванням потреб майбутніх поколінь. Ця дисципліна є вибірковою та спрямована на підготовку майбутніх вчителів до викладання та популяризації принципів сталого розвитку серед учнів. Курс охоплює основні аспекти сталого розвитку, зокрема екологічний, економічний та соціальний виміри, і дозволяє студентам зрозуміти важливість інтеграції цих принципів у педагогічну практику. Здобувачі освіти отримають знання про міжнародні та національні стратегії сталого розвитку, основи екологічної етики та стратегії збереження навколишнього середовища. Вони вивчатимуть методи та інструменти, які можуть бути використані для впровадження концепцій сталого розвитку в навчальні програми та позакласні заходи.

Ключові слова: сталий розвиток, екологічна свідомість, освіта для сталого розвитку, цілі сталого розвитку.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування базових знань з проблем взаємодії людини і навколишнього середовища, необхідних для прийняття управлінських рішень у подальшій професійній діяльності (незалежно від напрямку цієї діяльності) і відповідно до принципів сталого розвитку. Предметом вивчення дисципліни є головні складові структури суспільства та біосфери, до яких віднесені: ландшафти, біоценози та екосистеми; джерела екологічної небезпеки; основи державної екологічної політики, управління і контролю.

Завдання курсу:

- Ознайомити здобувачів освіти з основними принципами та концепціями сталого розвитку та їхньою важливістю для майбутнього суспільства.
- Розкрити роль освіти в досягненні сталого розвитку та значення педагогічної практики для формування екологічної культури учнів.
- Вивчити стратегії збереження навколишнього середовища та сталого використання ресурсів у контексті освіти.
- Розвинути навички організації та проведення екологічних проектів та ініціатив на рівні навчальних закладів.
- Ознайомити з міжнародними та національними стратегіями сталого розвитку, які можуть бути використані у навчальному процесі.
- Сприяти формуванню соціальної відповідальності у майбутніх педагогів та їхньому вмінню вести екологічну просвіту серед учнів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен володіти такими компетентностями:

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми в галузі освіти, що передбачає проведення досліджень і здійснення інновацій та характеризується комплексністю і невизначеністю умов та вимог

І. Загальні

ЗК1. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК2. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК10. Здатність працювати в команді, використовуючи навички міжособистісної взаємодії.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

II. Фахові

ФК1. Здатність усвідомлювати соціальне значення педагогічної професії та дотримуватися принципів професійної етики вчителя біології та основ здоров'я.

ФК15. Здатність ефективно комунікувати, формувати сприятливий соціально-психологічний клімат у спільноті педагогічного колективу і класу, формувати команду, мотивувати інших до досягнення поставлених цілей.

ФК16. Здатність формувати в учнів ціннісне ставлення до збереження здоров'я та навколишнього середовища як основи сталого розвитку

Результат навчання

РН2. Вміти використовувати різноманітні ресурси для пошуку потрібної інформації, критично аналізувати й опрацьовувати інформацію з метою використання її у сфері професійної діяльності із дотриманням принципів академічної доброчесності.

РН8. Знати сучасну систему організації природи, закономірності будови, функціонування природних систем різного рівня з використанням сучасних методів біології, пояснювати їх роль для забезпечення сталого розвитку та раціонального природокористування.

РН12. Володіти методологією досліджень у біології та педагогіці, умінням аналітично опрацьовувати, оформляти та презентувати результати досліджень із дотриманням норм академічної доброчесності.

3. Програма навчальної дисципліни

Альтернативні стратегії розвитку людства. Поняття ноосфери і шляхи розвитку людства. Теорія біотичної регуляції і стабілізації довкілля. Спроби створення штучної біосфери. Біоекономіка. Екологізація виробництва. Екологічний розвиток. Концепція коеволюції М. Моїсеєва. Енергія прогресу. «Еко-соціальна ринкова економіка». Симбіотичний шлях розвитку.

Основні ознаки і складові сучасної біосферної кризи. Глобальна біосферна криза. Ознаки глобальної екологічної кризи людства. Зникнення видів і зменшення біологічного різноманіття. Ресурсна криза. Біолого-психологічні причини кризи .

Передумови формування засад сталого розвитку. Визначення і сутність стратегії сталого розвитку. Завдання і головні принципи переходу до сталого розвитку. Історія формування концепції сталого розвитку. Відображення питань сталого розвитку у законодавстві України.

Принципи забезпечення сталого розвитку. Загальні принципи сталого розвитку суспільства. Принципи суспільної організації в просторі. Принципи організації в часі. Принципи забезпечення екологічної стійкості. Принципи екологічних цілей. Принципи екологічної мотивації.

Глобальні цілі сталого розвитку. Загальна характеристика Глобальних цілей сталого розвитку. Детальний розгляд окремих Цілей сталого розвитку. Виклики та проблеми на шляху до досягнення Цілей сталого розвитку. Важливість співпраці між країнами для досягнення Цілей сталого розвитку. Вплив пандемії COVID-19 на глобальні цілі сталого розвитку. Приклади реалізації Глобальних цілей сталого розвитку в окремих країнах. Оцінка прогресу: як вимірюється досягнення Цілей сталого розвитку. Майбутнє глобальних цілей сталого розвитку.

Стале сільське господарство. Принципи сталого сільського господарства. Виклики, з якими стикається сільське господарство в контексті сталого розвитку. Виснаження природних ресурсів, деградація ґрунтів. Втрата біорізноманіття та зменшення водних ресурсів. Методи сталого сільського господарства. Органічне землеробство. Агротехнічні практики для покращення якості ґрунтів (сівозміни, покривні культури, компостування). Роль технологій у сталому сільському господарстві. Інноваційні технології для сталого сільського господарства (генетична модифікація, новітні методи зрошення, управління даними). Технології для зниження викидів парникових газів і впливу на навколишнє середовище. Різниця між інтенсивними і сталими методами виробництва їжі. Роль політики та урядів у розвитку сталого сільського господарства. Законодавчі ініціативи та програми підтримки сталого сільського господарства. Роль міжнародних організацій (FAO, ООН) у просуванні сталого сільського господарства. Приклади успішних ініціатив.

Регіональні стратегії сталого розвитку. Значення регіональних стратегій для досягнення глобальних цілей сталого розвитку. Зв'язок між національними та регіональними стратегіями сталого розвитку. Основні принципи регіональних стратегій сталого розвитку. Участь місцевих громад, бізнесу та організацій у формуванні та реалізації стратегій. Моделі сталого розвитку, орієнтовані на природні ресурси. Моделі, що сприяють інноваціям і технологіям для збереження екології (зелені технології). Етапи розробки регіональних стратегій сталого розвитку. Роль місцевих органів влади у реалізації регіональних стратегій. Приклади успішних регіональних стратегій сталого розвитку. Взаємодія між регіональними стратегіями сталого розвитку та глобальними ініціативами. Виклики при розробці та реалізації регіональних стратегій сталого розвитку. Інструменти моніторингу та оцінки ефективності регіональних стратегій. Перспективи розвитку регіональних стратегій сталого розвитку.

Стале харчування. Зв'язок сталого харчування з глобальними цілями сталого розвитку. Основні принципи сталого харчування. Відповідальність за джерела продовольства: вибір екологічно чистих, місцевих та сезонних продуктів. Рівновага між економічними, екологічними та соціальними аспектами харчування. Підвищення ефективності використання ресурсів у виробництві та споживанні продуктів. Взаємозв'язок сталого харчування та зміни клімату. Сталий вибір продуктів для зменшення екологічного сліду. Харчові звички та їх вплив на здоров'я і навколишнє середовище. Вибір харчових продуктів, які сприяють збереженню здоров'я та підтримці сталого розвитку. Здорове та збалансоване харчування як важлива складова сталого розвитку. Проблеми втрат і відходів харчових продуктів. Рішення для зменшення харчових відходів: ефективне використання ресурсів, переробка, компостування. Стале харчування та соціальні аспекти. Роль сталого харчування у покращенні продовольчої безпеки. Політика та стратегічні ініціативи для сталого харчування. Приклади сталого харчування в різних країнах. Перспективи сталого харчування в умовах глобальних змін.

Екодизайн та кругова економіка Визначення понять екодизайну та кругової економіки. Зв'язок між екодизайном, круговою економікою та сталим розвитком. Принципи екодизайну. Інноваційні технології та матеріали, що використовуються в екодизайні. Ключові аспекти кругової економіки. Огляд концепції кругової економіки: відхід від лінійної моделі виробництва та споживання до замкненого циклу. Зв'язок екодизайну і кругової економіки. Приклади екодизайну, орієнтовані на відновлювані ресурси та зменшення відходів. Переваги екодизайну та кругової економіки. Приклади успішного впровадження екодизайну та кругової економіки. Виклики та бар'єри у впровадженні екодизайну та кругової економіки. Роль урядів, міжнародних організацій, бізнесу та споживачів у розвитку екодизайну та кругової економіки. Майбутнє екодизайну та кругової економіки.

Стала мода та дизайн. Основні принципи сталої моди та дизайну. Вибір екологічних та етичних матеріалів (органічні тканини, вторинні матеріали, перероблені волокна). Зменшення

відходів та забруднення в процесі виробництва. Етика виробництва: справедлива праця, підтримка місцевих спільнот, прозорість ланцюгів поставок. Роль матеріалів у сталому дизайні. Принципи сталого виробництва та споживання в моді. Вплив індустрії моди на навколишнє середовище. Стала мода як відповідь на соціальні та екологічні виклики. Підвищення обізнаності споживачів щодо екологічних та соціальних наслідків своїх покупок. Важливість освіти для споживачів про етичні бренди та сталий дизайн. Відомі бренди та ініціативи в сталому дизайні. Модні тенденції в сталому дизайні. Етика та соціальна відповідальність в індустрії моди. Перспективи сталого дизайну в індустрії моди. Як зміни в споживчих звичках можуть змінити індустрію.

Особливості цілей сталого розвитку до 2030 року. Огляд Цілей сталого розвитку. Ключові принципи ЦСР. Цілі, спрямовані на боротьбу з бідністю та забезпечення добробуту. Цілі в контексті соціальних аспектів. Екологічні аспекти сталого розвитку. Економічні аспекти сталого розвитку. Партнерство та глобальна співпраця. Механізми реалізації ЦСР на національному та регіональному рівнях. Оцінка прогресу у досягненні ЦСР. Виклики та перспективи досягнення ЦСР до 2030 року.

Екологічна етика і освіта для сталого розвитку. Основні принципи екологічної етики. Особливості формування концепції екологічної освіти. Принципи освіти для сталого розвитку. Впровадження Стратегії ЄЕК ООН освіти для сталого розвитку. Стратегії реалізації освіти для сталого розвитку в Україні та світі. Роль педагогів у реалізації освіти для сталого розвитку

Майбутні тренди сталого розвитку: наука, політика, економіка. Наука та технології як рушійні сили сталого розвитку. Міждисциплінарні наукові підходи до вирішення екологічних проблем. Майбутні тренди в політиці для сталого розвитку. Впровадження зеленої політики на національному рівні: енергетична політика, циркулярна економіка, зниження викидів CO₂. Роль місцевих та регіональних урядів у реалізації сталого розвитку та адаптації до змін клімату. Трансформація економічних моделей: від лінійної до циркулярної економіки. Взаємодія науки, політики та економіки в контексті сталого розвитку. Роль міжнародних організацій у реалізації майбутніх трендів сталого розвитку. Прогнозування майбутніх трендів у сталому розвитку. Вплив соціальних рухів та громадських ініціатив

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Модуль 1												
Стратегія сталого розвитку												
Альтернативні стратегії розвитку людства	8	2		2		4	8	1			7	
Основні ознаки і складові сучасної біосферної кризи	8	2		2		4	8			1	7	
Передумови формування засад сталого розвитку	8	2		2		4	8	1			7	
Принципи забезпечення сталого розвитку	8	2		2		4	8	1			7	
Глобальні цілі сталого розвитку	8	2		2		4	8			1	7	
Стале сільське господарство	8	2		2		4	8	1			7	
Регіональні стратегії сталого розвитку	8	2		2		4	8			1	7	
Стале харчування	8	2		2		4	8				8	
Екодизайн та кругова економіка	8	2		2		4	8	1			7	
Стала мода та дизайн	8	2		2		4	8				8	
Особливості цілей сталого розвитку до 2030 року	8	2		2		4	8	1			7	
Екологічна етика і освіта для сталого розвитку	8	2		2		4	8			1	7	
Майбутні тренди сталого розвитку: наука, політика, економіка	8	2		1		5	8				8	
Усього годин	104	26		25		53	104	6		4	94	
Модуль 2												
ІНДЗ	16					16					16	
Усього годин	120	26		25		16	53	6		4	16	

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Реалізація цілі старого розвитку «Міцне здоров'я»	2
2.	Реалізація цілі старого розвитку «Пом'якшення наслідків зміни клімату»	2/1*
3.	Рівність у громаді та шляхи її досягнення	2
4.	Реалізація цілі старого розвитку «Партнерство заради сталого розвитку»	2
5.	Реалізація цілі старого розвитку «Чиста вода та належні санітарні умови»	2
6.	Реалізація цілі старого розвитку «Захист і відновлення екосистем суші»	2/1*
7.	Роль громадськості у впровадженні принципів сталого розвитку	2
8.	Реалізація цілі старого розвитку «Подолання голоду»	2
9.	Реалізація цілі старого розвитку «Доступна та чиста енергія»	2

10.	Реалізація цілі старого розвитку «Відповідальне споживання»	2
11.	Реалізація цілі сталого розвитку «Сприяння побудові миролюбного й відкритого суспільства»	2/1*
12.	Реалізація освітньої складової сталого розвитку	2/1*
13.	Перспективи сталого розвитку: міждисциплінарний підхід	1
Разом		25/4*

Примітка. 1* - заочна форма навчання.

6. Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання (69 год.):

1. Підготовка до аудиторних (практичних) занять: 0,5 год. на 1 год. аудиторних (практичних) занять ($0,5 \times 25 = 13$ год.)
2. Виконання індивідуального завдання: 16 год.
3. Підготовка до підсумкового тестування: 3 год. на 1 єврокредит ($3 \times 4 = 12$ год.).
4. Опрацювання окремих питань програми, які не викладаються на лекціях: 2,2 год. на частину теми ($2,2 \times 13 = 28$ год.).

Розподіл годин самостійної роботи студентів заочної форми навчання (110 год.):

1. Підготовка до аудиторних (практичних) занять: 0,5 год. на 1 год. аудиторних (практичних) занять ($0,5 \times 4 = 2$ год.)
2. Виконання індивідуального завдання: 16 год.
3. Підготовка до підсумкового тестування: 3 год. на 1 єврокредит ($3 \times 4 = 12$ год.).
4. Опрацювання окремих питань програми, які не викладаються на лекціях: 6,2 год. на частину теми ($6,2 \times 13 = 80$ год.).

№ з/п	Назва змістового модуля та теми	Кількість годин
1.	Альтернативні стратегії розвитку людства <i>«Еко-соціальна ринкова економіка». Симбіотичний шлях розвитку</i>	2,2/6,2*
2.	Основні ознаки і складові сучасної біосферної кризи <i>Ресурсна криза. Біолого-психологічні причини кризи</i>	2,2/6,2*
3.	Передумови формування засад сталого розвитку <i>Історія формування концепції сталого розвитку. Відображення питань сталого розвитку у законодавстві України.</i>	2,2/6,2*
4.	Принципи забезпечення сталого розвитку <i>Принципи екологічних цілей. Принципи екологічної мотивації</i>	2,2/6,2*
5.	Глобальні цілі сталого розвитку <i>Приклади реалізації Глобальних цілей сталого розвитку в окремих країнах. Оцінка прогресу: як вимірюється досягнення Цілей сталого розвитку. Майбутнє глобальних цілей сталого розвитку</i>	2,2/6,2*
6.	Стале сільське господарство <i>Роль політики та урядів у розвитку сталого сільського господарства. Законодавчі ініціативи та програми підтримки сталого сільського господарства Роль міжнародних організацій (FAO, ООН) у просуванні сталого сільського господарства. Приклади успішних ініціатив.</i>	2,2/6,2*
7.	Регіональні стратегії сталого розвитку <i>Взаємодія між регіональними стратегіями сталого розвитку та глобальними ініціативами. Виклики при розробці та реалізації регіональних стратегій сталого розвитку. Інструменти моніторингу</i>	2,2/6,2*

	<i>та оцінки ефективності регіональних стратегій. Перспективи розвитку регіональних стратегій сталого розвитку.</i>	
8.	Стале харчування	2,2/6,2*
	<i>Рішення для зменшення харчових відходів: ефективне використання ресурсів, переробка, компостування. Стале харчування та соціальні аспекти. Роль сталого харчування у покращенні продовольчої безпеки. Політика та стратегічні ініціативи для сталого харчування. Приклади сталого харчування в різних країнах Перспективи сталого харчування в умовах глобальних змін</i>	
9.	Екодизайн та кругова економіка	2,2/6,2*
	<i>Приклади успішного впровадження екодизайну та кругової економіки. Виклики та бар'єри у впровадженні екодизайну та кругової економіки. Роль урядів, міжнародних організацій, бізнесу та споживачів у розвитку екодизайну та кругової економіки. Майбутнє екодизайну та кругової економіки</i>	
10.	Стала мода та дизайн	2,2/6,2*
	<i>Важливість освіти для споживачів про етичні бренди та сталий дизайн. Відомі бренди та ініціативи в сталому дизайні. Модні тенденції в сталому дизайні. Етика та соціальна відповідальність в індустрії моди. Перспективи сталого дизайну в індустрії моди. Як зміни в споживчих звичках можуть змінити індустрію.</i>	
11.	Особливості цілей сталого розвитку до 2030 року	2,2/6,2*
	<i>Механізми реалізації ЦСР на національному та регіональному рівнях. Оцінка прогресу у досягненні ЦСР. Виклики та перспективи досягнення ЦСР до 2030 року.</i>	
12.	Екологічна етика і освіта для сталого розвитку	2,2/6,2*
	<i>Стратегії реалізації освіти для сталого розвитку в Україні та світі. Роль педагогів у реалізації освіти для сталого розвитку</i>	
13.	Майбутні тренди сталого розвитку: наука, політика, економіка	2,2/6,2*
	<i>Взаємодія науки, політики та економіки в контексті сталого розвитку. Роль міжнародних організацій у реалізації майбутніх трендів сталого розвитку. Прогнозування майбутніх трендів у сталому розвитку. Вплив соціальних рухів та громадських ініціатив</i>	
	Разом	28/80*

Примітка. 6,2* - заочна форма навчання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти під час самостійної роботи та практичних заняттях

1-2 бали – студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання для виконання за зразком; користується додатковими джерелами.

3 бали – знання студента є достатньо ґрунтовними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв'язку, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки та залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями. Студент виявляє вміння рецензувати відповіді інших та опрацьовувати матеріал самостійно.

4 бали – студент володіє глибокими та міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної учбової діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну.

5 балів – студент має системні, дієві знання, виявляє творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити й розв'язувати проблеми, самостійно здобувати та використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої обдарування та нахили.

7. Індивідуальні завдання

Тематика ІНДЗ

1. Сталий розвиток у контексті змін клімату: адаптаційні стратегії для різних регіонів
2. Цифрові технології для сталого розвитку: можливості та обмеження
3. Стратегічні підходи до управління природними ресурсами в умовах сталого розвитку
4. Перспективи розвитку циркулярної економіки в Україні
5. Місце «грінвошингу» в екологізації промисловості
6. Впливу діяльності компаній на довкілля
7. Діяльність організацій, які працюють на зменшення використання пластику
8. Екологічна політика та сталий розвиток.
9. Оцінка екологічних ініціатив на локальному рівні: приклад конкретної громади
10. Екологічне мислення та сталий розвиток: вплив екологічної освіти на свідомість громадян
11. Місце «циркулярної економіки» у сталому розвитку країн
12. Стратегії зменшення викидів CO₂ у транспортному секторі: глобальні практики та перспективи для України
13. Роль жіночого лідерства в сталому розвитку: дослідження прикладів успішних ініціатив

Вимоги щодо виконання ІНДЗ

Навчально-дослідна робота повинна складатися зі змісту, вступу, основної частини, висновків, списку використаної літератури.

У вступі слід:

- а) обґрунтувати актуальність теми;
- б) показати ступінь розробленості даної теми, здійснити аналіз сучасного стану дослідження проблеми;
- в) поставити завдання дослідження.

В основній частині потрібно висвітлити основний матеріал теми навчальної роботи, викласти факти, ідеї, результати досліджень в логічній послідовності, обґрунтувати власну позицію, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначити шляхи вирішення досліджуваної проблеми, розглянути тенденції подальшого розвитку даного питання. Практичну частину (за наявності) необхідно представити у вигляді результатів власних досліджень, із статистичною обробкою даних.

У висновках потрібно представити результати дослідження, підвести його підсумки.

Список використаної літератури подавати згідно вимог.

В тексті реферату слід посилатися на список літератури, вказуючи при цьому в квадратних дужках номер джерела у списку використаної літератури і сторінки, які використанні для написання роботи за таким зразком: [1, С. 25-32].

Обсяг реферату 6-8 сторінок, друкований (формат А-4; інтервал 1,5; розмір шрифту – 14).

Роботу потрібно виконати на окремих аркушах, які необхідно скріпити. На титульному аркуші слід вказати прізвище, ім'я та по-батькові студента, курс, групу, спеціальність. Текст роботи повинен бути чітким, розбірливим, з пронумерованими сторінками. Робота може бути виконана у формі презентаційної доповіді.

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	3 балів
2.	Складання плану дослідження	2 бали
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	6 балів
4.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	3 балів
5.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	1 бали
Разом		15 балів

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	12-15	Відмінно
Достатній	8-11	Добре
Середній	4-7	Задовільно
Низький	0-3	Незадовільно

„Відмінно” відповідає **12-15** балам, ставиться: при виконанні ІНДЗ у повному обсязі, теоретична та практична (за наявністю) частини не мають помилок; відповіді на запитання вичерпні й аргументовані; оформлення відповідає вимогам, робота виконана вчасно.

„Добре” відповідає **8-11** балам, ставиться якщо: ІНДЗ виконано в повному обсязі і не має помилок, які потребують її переробки; відповіді на запитання даються по суті, але не в деталях.

„Задовільно” відповідає **4-7** балам, ставиться, якщо ІНДЗ виконано не в повному обсязі; мають місце помилки; оформлення не відповідає вимогам; відповіді на запитання даються не в повному обсязі.

„Незадовільно” відповідає **0-3** балам, виставляється якщо: ІНДЗ виконано не в повному обсязі; мають місце суттєві помилки, які тягнуть за собою переробку; оформлення не відповідає вимогам; на запитання студент дає неправильні відповіді.

8. Методи навчання

Лекція, розповідь, пояснення, бесіда, інструктаж, ілюстрування, демонстрування, самонавчання, практична робота, ігрове навчання, екскурсії, лекція-візуалізація.

9. Методи контролю

Усне індивідуальне опитування, виконання практичних робіт, оцінка за індивідуальне завдання, залік.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль 1 (65 балів)													Модуль 2	Модуль 3	Сума
T1	T 2	T3	T4	T 5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	ІНДЗ	Тестування	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	15	20	

Результати, отримані студентом у рамках неформальної освіти, можуть бути зараховані як частина освітнього процесу та прийняті до уваги під час оцінювання відповідних тем або модулів навчальної дисципліни, що дає змогу врахувати набуті знання та навички.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
A	90-100	Відмінно
B	82-89	Добре
C	75-81	Добре
D	67-74	Задовільно
E	60-66	Задовільно
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом

Критерії оцінювання за національною шкалою

Оцінка А «5» («відмінно») (90–100): студент виявляє міцні, глибокі та системні знання навчально-програмованого матеріалу; відповідь студента повна, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу; демонструє вміння самостійно знаходити та користуватися джерелами інформації, критично оцінювати окремі нові факти, явища, ідеї, встановлювати причинно-наслідкові та міжпредметні зв'язки, робити аргументовані висновки; користується широким арсеналом засобів доказів власної думки, вирішує складні проблемні завдання; виявляє варіативність мислення і раціональність у виборі способів розв'язання практичних завдань; творчо застосовує професійні вміння і навички; вміє пов'язати теорію з практикою; володіє культурою викладу інформації, мова студента грамотна.

Оцінка В «4» («добре») (82–89): студент виявляє міцні, повні, ґрунтовні знання навчально-програмованого матеріалу; демонструє розуміння основоположних теорій і фактів, вміння аналізувати, порівнювати та систематизувати інформацію, встановлювати зв'язок з обраною професією та робити висновки; використовує загальновідомі докази у власній аргументації; вільно застосовує матеріал у стандартних ситуаціях; відповідь студента в цілому правильна, логічна та достатньо обґрунтована, однак при відповіді та виконанні практичних завдань допускає несуттєві помилки; рівень мовленнєвої культури відповідає загальноприйнятим нормам.

Оцінка С «4» («добре») (75–81): студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, проте його знання недостатньо глибокі та осмислені; відповідь на рівні загальних уявлень про предмет; демонструє деяке порушення логічності й послідовності викладу матеріалу; виявляє вміння частково аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та

робити певні, але неконкретні й неточні висновки; не вміє пов'язати теоретичні положення з практикою; має фрагментарні навички в роботі з джерелами інформації; виявляє невисоку культуру викладу знань.

Оцінка Д «3» («задовільно») (67–74): студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу; має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення; виявляє елементарні знання фактичного матеріалу; викладає матеріал уривчастими реченнями, при відповіді допускає суттєві помилки, які не здатен виправити після коректування запитань; недостатньо володіє розумовими операціями; відсутні уміння і навички у роботі з джерелами інформації; не вміє логічно мислити та викласти свою думку.

Оцінка Е «3» («задовільно») (60–66): має мінімально достатні знання з дисципліни, зі значними помилками; у загальному недостатньо орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не досить впевнено, з суттєвими помилками застосовує знання в практичних ситуаціях.

Оцінка FХ «2» («незадовільно») (35-59) (з можливістю повторного складання): студент не має мінімально достатніх знань з дисципліни; погано або зовсім не орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не виявляє навичок застосування знань у практичних ситуаціях; демонструє; не виявляє творчі уміння застосування знань, навичок у навчально-дослідній та практичній діяльності.

Оцінка F «2» («незадовільно») (0–34) (з обов'язковим повторним курсом): не має мінімально достатніх знань з дисципліни; погано або зовсім не орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не виявляє навичок.

12. Рекомендована література

Базова

1. Стратегія сталого розвитку: Підручник / [В.М.Боголюбов, М.О. Клименко, Мельник Л.Г., О.О. Ракоїд]. За редакцією професора В.М.Боголюбова К.: ВЦ НУБІПУ, 2018. 446 с.
2. Стратегії сталого розвитку : навч. посіб. / В. В. Добровольский, С. М. Безсонов, Г. В. Непеїна, Д. О. Крисїнська, Н. А. Сербулова. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 160 с.

Додаткова література

1. Козак О.М. Посібник інтерактивних вправ та ігор для просування Цілей сталого розвитку серед молоді. Київ, 2022. 40 с.
2. Глобальні цілі сталого розвитку: кейси для ухвалення управлінських рішень : навчальний посібник / за загальною редакцією д-ра екон. наук, проф. Ю. М. Петрушенка Суми: Сумський державний університет, 2020. 122 с.
3. Марушевський Г.Б., Нижник О.М. Методичні рекомендації для врахування Цілей сталого розвитку в стратегіях розвитку територіальних громад 2017. 58 с.
4. Цицюра Н., Бондар О., Дух О. Заказники Кременецького району, їх роль у формуванні довкілля та світогляду людини. Актуальні проблеми гуманітарної освіти: зб. наук. праць. Випуск 20 / за заг. ред. А. М. Ломаковича, М. С. Курача. Кременець : ВЦ КОГПА ім. Тараса Шевченка, 2023. С. 109-118.
5. Екологічна освіта для сталого розвитку у запитаннях та відповідях : (наук.-метод. посіб. для вчителів) / за ред. О. І. Бондаря ; М-во екології та природ. ресурсів України, Держ. екол. акад. післядиплом. освіти та упр. Херсон : Вид. Грінь Д. С., 2015. – 228 с. <https://dea.edu.ua/img/source/24122015.pdf>.
6. Дух О.І. Екологізація культурно-освітнього простору Кременеччини. Неформальна освіта: кращі практики і проекти. ЖДУ ім. І. Франка, 2019.
7. Дух О.І. Роль громадських організацій у формуванні екологоорієнтованої діяльності молоді. Подільські читання. Епоха природничих досліджень Поділля: історія, теорія, практика Збірник наукових праць за матеріалами міжнародної науково-практичної

конференції, м. Кам'янець-Подільський, 9–11 жовтня, 2018 р., К-ПНУ ім. Івана Огієнка, 2018.

8. Дух О.І. Співпраця природоохоронних, освітніх та громадських організацій у формуванні екологічної свідомості жителів міста Кременець. Актуальні проблеми збереження біологічного різноманіття та перспективи розвитку природо-заповідного фонду. Матеріали науково-практичного семінару, присвяченого святкуванню Дня науки (Кременець, 17 травня 2019 року). Кременець, 2019.

Електронні ресурси

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> - Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року

<http://www.esd.org.ua/> - Освіта для сталого розвитку в дії Міжнародний освітній проект для шкільної молоді та дорослих

https://drive.google.com/file/d/0Bw234je_MV-NSmNIUERKVMxWOW8/view – Граючи змінимо світ: посібник екологічних ігор з тематики зміни клімату

<http://www.greenpack.in.ua/> – Навчально-методичний комплекс «Зелений пакет»

<http://esd.org.ua/sites/esd.org.ua/files/programs/comix.pdf> Сущенко І., Пометун О. Малюємо комікси щодо сталого розвитку. Навчально-методичний посібник. 55 с.